

GARANTIR L'ACCÉS A UNA ENERGIA ASSEQUIBLE, SEGURA, SOSTENIBLE I MODERNA PER A TOTES LES PERSONES

Objectius de Desenvolupament Sostenible des d'una mirada feminista

L'actual model energètic global està concebut des d'una lògica capitalista de maximització de beneficis monetaris i descansa sobre l'extracció massiva de combustibles fòssils i les centrals nuclears.

Aquest model té forts impactes ambientals i socials que es tradueixen, entre d'altres, en grans emissions de gasos, generació de residus radioactius i un accés fortament desigual als serveis energètics. L'energia està fortament vinculada a les tasques de cura, reproducció i sosteniment de la vida i són les dones les que més pateixen els impactes del model actual.

L'extractivisme té impacte en les dones i en els seus Drets Sexuals i Reproductius?

Per tal que una energia sigui segura i sostenible per a totes les persones no només ho ha de ser en l'accés, sinó també en la seva generació. Catalunya té actualment un **model energètic** on el 92% del consum d'energia prové de combustibles fòssils i nuclears i on, l'any 2017, el 75% de l'energia consumida provenia de l'exterior.

Els megaprojectes de generació i transport d'energia (hidroelèctriques, plataformes d'extracció d'hidrocarburs, gasoductes i oleoductes) tenen un alt **impacte ambiental, social, econòmic i cultural** sobre les comunitats que els pateixen i, especialment, sobre les dones i nenes que hi viuen. Aquests efectes han estat tradicionalment **invisibilitzats** i els últims anys han agafat rellevància gràcies al protagonisme de les dones que s'han erigit en la defensa dels seus territoris.

L'extractivisme té un gran impacte en les relacions de gènere i la vida de les dones i vulnera els seus **Drets**

Sexuals i Reproductius. Les megainfraestructures han anat tradicionalment associades a un augment exponencial de les **violències sexuals** sobre les dones de les comunitats, de violacions i d'altres agressions sexuals i del tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual. L'**extractivisme** intensiu ha comportat també la militarització dels territoris, acompanyada d'agressions sexuals i físiques cap a les dones.

Les indústries extractives trenquen completament les dinàmiques de les economies locals i la reproducció social de la vida i comporten una profunda **divisió sexual del treball**: masculinitzen el concepte de productivitat i marginen l'economia de les cures.

La resposta de les dones des de l'ecofeminisme és la defensa del territori-cos i la lluita **anticolonialista** i patriarcal contra l'extractivisme molt centrada a regions del Sud Global com Amèrica Llatina. Des del Nord global cal aprofundir en el respecte a la **sobirania energètica** dels pobles i en la coherència de polítiques en l'àmbit d'empresa i Drets Humans.

Quin impacte té en les dones l'accés a l'energia?

El consum d'energia està profundament vinculat, tant en l'àmbit rural com en l'urbà, a les tasques de **cura**, sosteniment i reproducció de la vida. Aquestes tasques encara recauen principalment sobre les dones, que dediquen més temps a les tasques de la llar, cuinen més, netegen més i redueixen la feina per la cura de fills i filles*.

A nivell global 1.100 milions de persones no tenen accés a l'energia elèctrica, fins el 75% de la població a molts països d'Àfrica Subsahariana. En aquestes condicions, la mala combustió de la llenya i el querosè estan a l'origen de prop de 3 milions de morts prematures l'any, la majoria dones i infants.

* Enquesta sobre Qüestions de Gènere del Centre d'Estudis d'Opinió (Catalunya)

A Catalunya, més d'un 10% de la població està en situació de **precarietat energètica**. Aquesta afecta especialment a col·lectius de dones com les que encapçalen famílies monomarentals, les treballadores domèstiques o les dones grans que viuen soles. La vinculació de les dones a les tasques de cura fa especialment greus els impactes de la manca d'accés a l'energia sobre elles, tant a nivell de salut mental com física.

Quin paper tenen les dones en el sector energètic

El sector energètic és una peça clau de la geopolítica actual i un mercat lucratiu que genera grans beneficis econòmics. És, alhora, un sector deslocalitzat, amb grans impactes ambientals i una lògica de funcionament profundament **patriarcal** i **capitalista** que prioritza la maximització de beneficis per davant de les cures i el sosteniment de la vida.

La presa de decisions del sector elèctric està profundament masculinitzada; el 2016 només el 5% dels càrrecs executius i de lideratge dels Consells d'Administració de les empreses més rellevants a nivell global del sector de l'energia i els subministraments eren dones (Ernest & Young, 2016). L'absència de dones als consells executius va acompanyada de l'absència de dones al sector acadèmic i la seva presència minoritària en congressos i debats rellevants del sector.

Tot i així, les dones estan liderant tant la defensa dels seus territoris davant el model energètic al Sud Global,

com la lluita contra la precarietat energètica i per una **transició energètica** socialment justa a Catalunya i a d'altres països.

És l'ecofeminisme la resposta?

Les dones i el territori constitueixen les afectacions principals de l'actual model energètic. Només un nou model que parteixi d'aquesta reflexió pot encaminar-se cap a una energia assequible, segura, sostenible i moderna per a totes les persones. Una energia al servei de la **vida** que respecti els límits biofísics del territori. Un **model energètic** que:

- Reconeixi l'energia com a dret fonamental.
- Prioritzi l'energia per a les cures i de la llar.
- Es guii d'un procés d'acompanyament i de corresponsabilitat en les cures i en la infància.
- Parteixi d'una gestió plenament democràtica i local, de la sobirania energètica de les comunitats i dels territoris i de l'apropiació i gestió pública i/o comunitària de les xarxes de distribució.
- Transiti d'un model basat en l'espòli natural i social a una generació renovable orientada a les persones i no al sobreconsum capitalista actual.
- Garanteixi la participació i la veu de les dones en tot el procés i en l'adopció de totes les decisions relacionades amb l'energia.

Legislació Catalunya

- Declaració Universal Drets Humans, 1948.
- Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals, article 11, 1976.
- Convenció sobre l'Eliminació de Totes les Formes de Discriminació contra la Dona (CEDAW), 1979.
- Declaració i Plataforma d'Acció de Beijing, 1995.
- Conveni Europeu de Drets Humans, 1950.
- Directiva Europea 2019/944 sobre el mercat d'electricitat
- Estatut d'Autonomia de Catalunya, 2006.
- Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'Igualtat efectiva de dones i homes.
- Llei 24/2015, del 29 de juliol, de mesures urgents per a afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica.
- Pla Nacional per a la implementació de l'Agenda 2030 a Catalunya, 2019.

Legislació Senegal

- Declaració Universal Drets Humans, 1948.
- Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals, article 11, 1976.
- Convenció sobre l'Eliminació de Totes les Formes de Discriminació contra la Dona (CEDAW), 1979.

- Declaració i Plataforma d'Acció de Beijing, 1995.
- Carta africana dels drets de l'home i dels pobles, 1981.
- Declaració dels principis polítics de la Comunitat Econòmica dels Estats d'Àfrica de l'Oest, 1991.
- Llei nº 2010-11 del 28 de maig de 2010 que estableix la paritat absoluta entre homes i dones .
- Llei nº98-29 del 14 d'abril de 1998 relativa al sector de l'electricitat.
- Llei 2010-21 del 20 de desembre de 2010 d'orientació sobre les energies renovables.

A **Senegal** el 58% de llars rurals no tenen accés a l'energia. La precarietat energètica rural té un gran impacte sobre les dones, responsables de recol·lectar llenya durant hores, inhalar el fum que la crema produeix en cuines sense elements de ventilació i dur a terme les tasques de cures sota una mala il·luminació. Recentment, Senegal ha descobert grans reserves de gas que han atret multinacionals del sector de l'energia i que en ser explotades poden tenir greus efectes sobre la pesca a la regió de Saint-Louis. Les dones són les encarregades de la transformació i comercialització del peix i en depenen econòmicament.

Realitzat per:

Amb la col·laboració de:

Més informació a: www.agenda2030feminista.org